

Z cizích revuí.

PRZEGLĄD KAWALERYJSKI, roč. XV, čís. 8, srpen 1938.

Pplk. dypl. Konstanty Drucki-Lubecki: Bój pod Opolem dnia 28. sierpnia 1914 r. (Boj u Opolu dne 28. srpna 1914.)

V článku podává autor velmi pěkný historický příklad jezdecké ataky.

Je vzat z počátku světové války, kdy jezdecktvo hledalo rozhodnutí bitvy jen v boji koňmo.

Ruské 4. armádě, shromažďující se v prostoru Lublina, patřila též ruská 13. jezdecká divise pod velením generála Tumanova. Tato divise byla zesílena samostatnou jezdeckou gardovou brigádou gen. Mannerheima.

Měla celkem 6 jezdeckých pluků po 6 eskadronách (36 eskadron), 3 jezdecké baterie a několik kulometných oddílů.

Prvním úkolem divise bylo krýt shromažďování 4. armády a zvědy podél hranic.

Po čas bitvy u Krasnika 23. a 24. srpna 1914 bojovala divise u Annapolu, na pravém křídle armády (záp. od XIV. sboru).

Rusové po porážce u Krasnika ustoupili na Lublin a přešli v obranu.

V noci se 24. na 25. srpna přišla 13. jezdecká divise do městečka Chodel (na řece téhož jména), kryjíc západní křídlo XIV. sboru.

Na 25. srpna nedostal velitel divise žádné rozkazy; pravděpodobně proto, že funkce štábu 4. sboru se zřetelem k porážce u Krasnika byla porušena.

Generál Tumanov se rozhodl z vlastní iniciativy přejít do prostoru Kowalk-Karczmisk a zde pružnou obranou uzavřít mezeru 25 km širokou mezi městem Chmielnik a řekou Vislou. Účelem tohoto manévru bylo zabezpečit křídlo a týl armády a uzavřít komunikace, vedoucí na Deblín.

Dne 26. a 27. srpna pokračovaly boje. 13. jezdecká ruská divise zastavila útoky rak.-uh. 3. jezdecké divise (zesílené pěchotou).

Taktéž XIV. sbor zástavil rak.-uh. útoky a 27. srpna zaujal pevné postavení.

Nový velitel ruské 4. armády gen. Evert rozhodl se útočně provádět obranu. Dne 28. srpna na východním křídle armády měly útočit dvě pěší brigády na osadu Chodel a současně divise gen. Tumanova měla přejít řeku na severozáp. křídle v prostoru Opol a útočit na tyl rak.-uh. jednotek. Útok ruské pěchoty neměl úspěchu. Východní křídlo XIV. sboru dosáhlo jen lokálních zisků. Vývoj událostí u 13. jezdecké divise dne 28. srpna byl tento:

Podle zpráv věděl velitel divise, že na západě jsou rak.-uh. jednotky velmi slabě zajištěny. Tento úkol prováděly jen menší stráže pěchoty. Gen. Tumanov rozhodl se proto využít toho a překvapujícím úderem od západu zaskočit nepřítele, bojujícího proti ruské pěchotě u Opolu. Útok mělo provést pět jezdeckých pluků s dvěma děl. bateriemi.

Jeden jezdecký pluk s jednou baterií udržoval dotyk (poutal) s nepřítelem na severním břehu řeky Chodelu na sever od Opolu.

Večer 27. srpna se útočné jednotky shromáždily. 28. v 7 hodin vyrazila divise dvěma proudy (hlavní voj: čtyři jezdecké pluky a dvě baterie, boční voj: v síle jednoho jezdeckého pluku postupoval na vnitřním křídle na dvůr Jankov), při čemž na jih poslány přezvědy.

Předvoj (dvě kozácké sotně) 9. pluku donských kozáků, tvořící boční voj divise, přepadl nepřátelskou pěší stráž ve dvoře Jankově a zmocnil se dvora bez jediného výstřelu.

Předvoj hlavního voje nenarazil na nepřítele a dosáhl osady Nieždova. V tu dobu byl hlášen značný proud nepřátelského trénu a byl palbou předvojové baterie rozptýlen. Současně se objevila nepřátelská pěchota (asi dvě roty), postupující od jihu na Opol a rozvinuvší se k útoku na Niežďov. Předvojová baterie opět s úspěchem zasáhla a nepřátelská pěchota ustoupila. Mezitím dorazily valné síly 13. jezdecké divise a i druhá baterie zaujala palebné postavení na severozápadním okraji Nieždova.

Civilní obyvatelstvo vypovídalo, že ve dvoře západně od Opolu a v Opolu je nepřátelská jezdecká brigáda. Na dvůr byl nařízen palebný přepad obou baterií. Hned po prvních výstřelech bylo pozorovat ujíždějící jezdecko z Opolu i ze dvora. Podle zpráv byly to jednotky nepřátelské 3. jezdecké divise.

Docházely zprávy o pohybech nepřátelské pěchoty, která se přesunovala z levého břehu Visly na pravý. Skutečně byly zjištěny jednotky 95. domobraněcké divise.

Vzhledem k této situaci (3. nepřátelská jezdecká divise se shromáždila a sesedla k pěšímu boji) rozhodl se gen. Tumanov přejít v obranu u Opolu za tím účelem, aby zabránil nepříteli 28. srpna překročit řeku Chodel.

Na sever od městečka Opolu zaujaly ruské eskadrony obranné postavení. Štáb divise s velitelem se umístil na pahorku mezi dvorem a osadou Opolem. Záloha pod velením plk. gšt. Golovina (gardový pluk husarů a 2. eskadrona gardového pluku hulánů) byla umístěna na okraji městečka. Velitel zálohy byl u velitele divise.

V štábu velitelství divise byla pesimistická nálada. Gen. Tumanov dostal před okamžikem rozkaz od velitelství armády, v kterém mu byl vytýkán nedostatek energie a pochopení pro užití ataky k zničení nepřítele bojem koňmo. — Výtky byly nespravedlivé. Den se chýlil ke konci. Velitel ruské 13. divise počal pomýšlet na ústup. Ale před nastoupením pohybu bylo slyšet náhle hustou palbu z pušek od jihovýchodu (z tylu divise) a ukázalo se, že baterie vysunutá jižně od osady Opol je přepadena nepřátelskou kulometnou palbou. K záchraně baterie se rozhodl velitel

divise nařídít plk. Golovinovi (veliteli zálohy) ataku se sedmi eskadronami zálohy. Plk. Golovin s úkolem nesouhlasil. Považoval situaci baterie za lepší a měl dojem, že by baterie mohla ustoupit, využívajíc terénních vln. Ustoupit musila stejně, protože celá divise měla začít ustupovat. Plk. Golovin věděl, že se mu provedením ataky vymkne z rukou v nastávající tmě velení zálohy a že může záloha scházeti ke krytí ústupu celé divise.

Se svými námitkami obrátil se na gen. Tumanova, ale ten mu odpověděl, že „Nižnenovgorodští dragouni“ 18. května 1877 atakovali v noci a rozbili nepřátelský turecký oddíl.

Tato kategorická odpověď přinutila plk. Golovina k vykonání příprav na ataku.

Nepřítel byl vzdálen asi 2 km od Opolu na okraji lesa. Vlnitý a částečně porostlý terén dovoľoval přiblížení do východiska na vzdálenost 1 km od nepřítele. Zbývající část terénu byla holá a neskýtala ani skryt, ani kryt proti nepřátelské palbě. Ze situace a terénu bylo zřejmé, že náruční koně opěšalých nepřátelských eskadron jsou v lese a že sotva budou zajištěni od severu.

Plk. Golovin rozhodl se využít toho a vést ataku z tohoto směru na náruční koně a tak donutit nepřítele k ústupu. Ataku v přímém směru od Opolu na les mělo provést pět eskadron, 1 eskadrona měla atakovat v lese s boku a jedna eskadrona zůstala zálohou.

Po vydání rozkazů vyjel plk. Golovin na blízké návrší, aby učinil dodatečnou osobní obhlídku a postavil se v čelo pluku, jakmile pluk vejde v otevřený terén. Z této pozorovatelné viděl, že eskadrona, mající napadnout bok nepřítele, změnila směr a nařídil proto zálohové eskadroně ataku ve směru, jímž měla útočit předcházející eskadrona. Poté předjel v čelo pluku. Plk. Golovin líčí své osobní dojmy takto:

„Přišla rozhodná chvíle. Byla to chvíle hrozná. Cítil jsem, že oči všech husarů směřují na mne. V okamžiku, kdy jsem předjížděl řady husarů, stala se malá událost, jasně charakterisující ducha vojáků staré ruské armády. Vzpomněl jsem si totiž, že moje šavle není ostře nabroušená a řekl jsem to svému trubači. Moje slova slyšeli nejblíže husaři a z jejich řad se ozval tvrdý hlas: „Za vámi, pane plukovníku, jsou šavle a kopí gardových husarů.“ Tato slova velmi působila na mne v této rozhodující chvíli. Nikdy jsem se nedozvěděl, kdo je řekl. Byl to jeden z těch pravých bohatýrů, kteří málokdy bývají uváděni ve válečných dějinách, ale kteří tvoří tu nejdůležitější věc v bitvě — bojovou morálku.“

Jistě by se byl plk. Golovin dostal ze své duševní krise a byl by vedl pak energicky svůj pluk do ataky. Ale tato prostá slova prostého husara byla mu velikou morální podporou.

Sotva dozněla, rozlehl se povel plk. Golovina „Ataka“ a znamení „Za mnou“ a pluk vyrazil cvaľem se svým velitem v čele.

Z okraje lesa zapraskaly husté výstřely nepřítele a nad plukem počaly praskat šrapnely. Pluk přes to energickou atakou vnikl do nepřátelského obranného postavení a opěšalé nepřátelské eskadrony počaly s kvapným ústupem ke koním a zpět. Plk. Golovin vypravuje, že si při atace neuvědomoval běhu událostí a že cítil jen snahu dosáhnout co nejdříve nařizeného cíle.

Další své dojmy líčí plk. Golovin takto: „Jak jsem se dostal do lesa, nevím. Vím jen, že proti mně běžel jakýsi nepřátelský voják s puškou a že jsem vůbec nemohl pochopit, proč nestřelil. Když mě uchopil, rozhodil najednou rukama; vedle mne se zjevil husar a proklál ho kopím. Počal jsem si lépe uvědomovat událost, teprve když jsem stál pěšky ve skupině důstojníků a husarů. Velmi jsem se podivil,

že všichni živě gestikulovali a křičeli, ale sám jsem se přistihl, že dělám totéž. Teprve tehdy vůlí jsem se opanoval a začal klidněji myslet.“

Plk. Golovin zjistil, že má u sebe jen svůj štáb a četou se standartou. Jeho pluk se mu úplně vymkl z rukou, samovolně pronásleduje nepřítele. V lese hřmotily ojediné výstřely pušek a dusot cválajících koní. Na kraji lesa a před ním leželo mnoho zabitých a raněných koní, ale poměrně málo lidí. V lese byly poházeny zbraně a bloudili koně bez jezdců.

Tato situace znepokojila velitele pluku, neboť pluk měl se jen zmocnit okraje lesa a pak ustoupit s celou divisí za řeku Chodel. Pro desorganizaci a pro předvídaný ústup divise vzniklo nebezpečí, že ústup bude pluku odříznut.

Velitel pluku se rozhodl shromáždit opět svůj pluk. Podle mapy viděl, že les je přefat bahnitým potokem, který měl jen dva dobré přechody. Plk. Golovin rozhodl se jet k jednomu z nich, soudě, že na přechodech dojde k shromažďování jeho eskadron. Skutečnost to potvrdila a veliteli pluku se podařilo shromáždit dvě eskadrony, od nichž se dozvěděl, že jedna eskadrona je před nimi. O ostatních čtyřech eskadronách nebylo zpráv. Po vyslání důstojnické PH. odjel velitel pluku s dvěma eskadronami do Skokova (za odvráceným okrajem lesa).

Zde našel zbytek pluku a rozhodl se po jeho uspořádání provést nařízený ústup.

Přišla noc. Dotyk s nepřítelem byl ztracen. Ze zpráv se dalo soudit, že pluk vnikl značně hluboko do nepřátelské sestavy. Jeden sedlák hlásil, že se v blízké vsi připravuje nepřítel na výpad. Protože noc byla značně temná, použití palby bylo těžké. Velitel pluku se rozhodl nechat nepřítele přiblížit na vzdálenost 300 až 400 m a pak jej atakou (koňmo) podél silnice napadnout.

Pluk zaujal východiště. Vojáci byli silně znepokojeni. Velitel pluku, objížděje pluk, dodával jim odvahy. Bylo úplné ticho.

Osobní své dojmy líčí plk. Golovin pak takto: „Pojednou bylo slyšet hluk značného počtu klusajících koní. Všechno ustrnulo v očekávání. Z noční temnoty se najednou vynořila postava husara na udýchaném koni. Husar rychle hlásil: „Po cestě postupuje nepřátelské jezdectvo.“ Bylo nutno se rozhodnout. Vrhnutí se proti nepříteli celou masou vlastního pluku nemělo smyslu, protože nepřítel nemusil být příliš početný. Ataka malé jednotky na čelo nepřátelského proudu postupujícího po cestě, zarámované hlubokými příkopy, nemusila mít úspěch pro značnou hloubku nepřátelského proudu. Úspěch ležel v energickém provedení ataky. Věděl jsem, že čelní půleskadrona má dokonalého velitele. Dal jsem proto rozkaz k atace této půleskadroně.“

Ataka vyrazila na vzdálenost 150 kroků. Nepřítel byl překvapen, nevydržel a ujel. Nikdy nebylo zjištěno, kolik bylo nepřátelských jezdců. Boj byl izolován jen na srážku čelních jednotek.

Pak podle rozkazu velitele divise ustoupil pluk za divisí a za řekou Chodel se s ní sloučil.

Plukovník Golovin líčí velmi plasticky, jak veliký vliv v boji má morálka a pocit strachu. Neví, jak se dostal do lesa, jak sesedl s koně a jak se dostal do skupiny důstojníků a husarů. Pluk se mu vymkl z rukou. Takové chvíle vyžadují na veliteli, aby se opanoval. Plukovník Golovin toho dosáhl a podařilo se mu znovu ujmout se velení pluku.

O pocitu strachu mluví plk. Golovin dvakrát. Po prvé, když dostal rozkaz k provedení ataky. Jeho pud mu radil, aby se vyhnul nebezpečí. Strach z ataky byl zde podporován i věcnými důvody, neboť baterie měla možnost ústupu, ataka na les neměla vyhlídek na úspěch proti odolnému nepříteli a rozkaz k ní byl vydán veli-

telem divise jen pod dojmem výtek velitele armády. Po druhé měl strach, když pluk počal vyjíždět do otevřeného terénu, kde palba nepřítele mohla zničit jeho pluk, a když přišla rozhodná a poslední chvíle k vydání rozkazu pro ataku.

V obou případech se dostal plukovník Golovin z nervové krise. V prvním, díky kategorické odpovědi velitele divise, v druhém byla to slova prostého husara: „Za vámi, pane plukovníku, jsou šavle a kopí vašich husarů.“

Jen překonání strachu velitele pluku dovolilo získání úspěchu — ataka překonala palbu — neboť nervy obránců nevydržely.

Totéž vidíme i na příkladu noční ataky.

Vyhrál morálně silnější. Plukovník Golovin tvrdí, že nerozhodoval počet, ale že celý úspěch závisel na určení jednotky, jež měla dokonalého velitele. Výsledek boje to dokázal. Atakující jednotce velel důstojník vysoké bojové morálky a proto zvítězil.

Závěrem z článku je poučka: Vítězí ten, jehož bojová morálka je silnější, a kořen bojové morálky tkví v ovládnutí se velitele.

Aj.

Různé zprávy.

Motorisace belgického jezdeckta.

Až do roku 1934 skládal se jezdecký pluk ze štábu, ze zpravodajské čety a dvou oddílů po dvou eskadronách normálních a jedné kulometné. U jezdecké divise byl přidělen jeden cyklistický pluk a u jezdeckého sboru motorisované dělostřelectvo, dva až tři oddíly a dvě až tři roty přezvědných obrněných vozidel.

Roku 1935 byl u každého jezdeckého pluku jeden oddíl motorisován. V roce 1937 bylo přikročeno k úplné motorisaci jezdeckta, což vyvolalo nejen u jezdeckých důstojníků, ale i u jiných zbraní velkou nelibost. — (Podle Polska Zbrojna.)

Anglická „rychlá divise“.

Anglická válečná rada se v září 1937 usnesla provést s největším urychlením reorganizaci „rychlé divise“ tak, aby mohla být již v roce 1938 zkoušena při velkých cvičeních.

Pancéřová brigáda se podle nové organizace vylučuje ze svazku rychlé divise. Obě motomechanisované jezdecké brigády, dosud o dvou plucích, dostanou další pluk stejného složení. K posílení

dostane každá jezdecká brigáda další motorisovaný dělostřelecký pluk a místo motorisovaného praporu (pěchoty) bude jezdecké brigádě přidělena další motomechanisovaná část, která bude opatřena zbraněmi OPL. a OPÚV.

Štáb nové rychlé divise již jest utvořen (1/10 37) a usídlen na jihu Anglie. 2. jezdecká brigáda z Tidworthu, opatřená lehkými obrněnými vozidly, mohla již na podzim cvičit. U 1. jezdecké brigády (Aldershot) je reorganizace v proudě.

Obě mechanisované jezdecké brigády budou cvičit zcela odděleně a na podkladě jejich zkušeností bude pak přikročeno ke konečnému sestavení „rychlé divise“.

Podle jiných zpráv jsou některé části pancéřové brigády přece jen přičleněny k jezdeckým mechanisovaným brigádám, a to kromě mechanisovaného dělostřelectva části motorisovaných ženistů, zpravodajské svazky a motorisovaní střelci a uvažuje se o včlenění pancéřové brigády do mechanisovaných brigád po rotách a praporech. Motorisovaná brigáda by samostatně neexistovala.

(Zprávy: The United Services Review, Times a Morning Post, 1937.) J. E. S.